

INTRODUCCIÓ I PLANTEJAMENT DEL PROBLEMA

Francisco García-Valdecasas

Obrim avui aquest col·loqui amb el desig compartit per tothom de tractar d'aclarir la confusió existent en aquest greu problema social. En primer lloc, donem les gràcies als ponents que han acceptat la invitació de la Reial Acadèmia de Medicina de Catalunya i especialment als qui, per la responsabilitat política del seu càrrec, representen una opinió singular. Faig esment del Dr. Freixa, Cap de la Unitat de Drogodependències de l'Institut Català de la Salut, i del Dr. Megías, Subdirector General d'Assessorament en el Pla Nacional sobre Drogues. Crec que també serà de gran utilitat l'opinió del Dr. Barutell per la seva llarga experiència en l'ús d'opiàcis i altres drogues d'addicció en la pràctica clínica, la del Dr. Broggi, eminent cirurgià amb llarga experiència en l'ús mèdic d'aquestes substàncies i en els problemes mèdics que es presenten en la pràctica per les disposicions legals restrictives. També ens serà molt útil l'opinió de la sociòloga Madre María Teresa Salgado, per la seva llarga experiència en contacte amb les víctimes d'una situació que arriba a ser insostenible. Especialment es de gran valua la presència dels magistrats Sra Elena Carasol i Sr Antonio Viejo.

El plantejament fonamental que com a moderador d'aquest col·loqui voldria

presentar és el de separar, amb la major diafanitat possible, el que és el dany causat pels efectes tòxics de les diverses drogues que s'inclouen en el capítol d'il·legals, tant a nivell individual com social, del que és el dany produït com a conseqüència de les mesures restrictives i la situació social del dograaddicte.

No se m'escapa que és un problema difícil. Per això som aquí. Està tot massa confús. Quin és l'efecte més terrible de l'acció tòxica de les drogues? Crec que en aquest punt hi ha acord universal: l'addicció o dependència. Tothom crec que sap el que això significa. El dograaddicte està enganxat a la droga i farà tot el possible per aconseguir-la sense detenir-se en la delinqüència per aconseguir els diners necessaris. Encara més, afrontarà tots els riscos en utilitzar productes adulterats del mercat negre sense la garantia de puresa necessària.

Enfront d'aquesta situació la pregunta del metge és: què passaria si la droga no estigués prohibida? És evident que no existiria ni la conducta delictiva provocada per la necessitat, ni el mercat negre, ni els productes adulterats. Aquests mals socials que ara dominen l'escena serien desconeguts, però n'hi hauria d'altres. Naturalment que n'hi hauria d'altres. Però val la pena meditar-hi i reflexionar-hi plantejant el pro-

blema següent: serien encara més greus? És imprescindible aclarir aquest punt amb la llum desapassionada de la raó. Les drogues que produeixen major dependència i, per tant, una conducta delictiva més important per aconseguir-les, tenen efectes sedants. Sota l'acció d'aquestes drogues la conducta del drogaaddicte és tranquil·la. Per contra l'alcohol, droga legal, és sens dubte la que més altera la conducta produint el que els juristes en diuen *demència mental transitòria*.

Un altre problema candent que necessita ser discutit obertament és el següent: es pot separar el problema del contagi de la SIDA del problema de l'ús de la droga? La resposta és imprescindible per enjudiciar raonablement la difícil situació en la qual ens trobem. La SIDA és una plaga com la Humanitat no havia conegut mai i tot el que sigui convenient per impedir la seva difusió mereix prioritat absoluta. No pot haver-hi res que se li anteposi perquè avui per avui no hi ha res que pugui considerar-se pitjor o de més risc per a la societat.

Torno a fer la pregunta: Es pot separar per complet el problema drogaaddicció del problema SIDA? Per al món mèdic la resposta és fàcil. Si el drogaaddicte estigués sota l'atenció d'un metge, si obtingués la seva droga (no ens espantem de la paraula) a la farmàcia com un altre malalt, amb les garanties de puresa i asèpsia necessàries, és indubtable que ni seria contagiats ni contagiaria la terrible malaltia. Per què no es fa? Indubtablement, hi ha compli-

cacions que no fan la solució tan simple. D'on procedeixen? El problema mereix ser discutit sota el fet real que és imprescindible prevenir el contagi d'aquesta terrible malaltia *a tot preu*.

Un altre problema fonamental és el següent: Per què el drogaaddicte es fa drogaaddicte? En són la causa les condicions de pobresa i abandó en què es forma una joventut marginada? Pot haver-hi a més una causa patològica de disfunció bioquímica cerebral?

Nombrosos arguments fonamentats en l'experiència i en l'experimentació defensen una o altra causa. No s'ha d'oblidar que la desesperança, el descoratjament, la prostració, la misèria, els ambients abjectes són camins que condueixen als somnis dels paradisos artificials i al desig d'enterrar en l'oblit la realitat. Però tampoc no hem d'oblidar que l'experiència mèdica demostra que no tots els homes es fan addictes amb la mateixa facilitat. L'exemple de les drogues legals és ben demostratiu. Tots hem pres begudes alcohòliques o fumats tabac i no ens n'hem fet addictes. Fins i tot el metge sap que hi ha malalts als qui es prohibeix per malaltia el beure o el fumar i ho fan, i d'altres, en canvi, no.

A més, els opiacis són substàncies que existeixen normalment en el cervell i hi desenvolupen funcions importants, la qual cosa indueix a creure, encara que no està demostrat, que l'ús en el drogaaddicte podria ser una funció vicariant.

Amb aquest punt s'enfila l'últim problema que urgeix decidir. És el droga-

addicte un malalt? Perquè si és un malalt s'entén que necessita atenció mèdica i que se li ha de donar respectant els drets humans i, entre ells, el secret professional.

Tots aquests problemes han de ser meditats a la llum de la raó pura, sense apassionaments. Per això ens hem reu-

nit aquí. No esperem que d'aquest conclave en surti la solució, però potser aquesta reunió sigui una més que ens evidencii que la situació actual no és bona. Que de vegades és pitjor el remei que la malaltia. I que el vell aforisme hipocràtic és avui tan vàlid com sempre: *primum non nocere*.